

ermania totius Europæ regio maxima & florentissima. Populos verò qui veterem incoluere Germaniam recenset Corn. Tacitus, Indigenas quidem Teutones, Cimbro, Marfos, Gambriuos, Sueuos, Vandalos, Batauos, Caninefates, Mattiacos, Cattos, Vlipios, Tencteros, Bructeros, Chamanos, Agriuarios, Dulgibinos, Chafuarios, Frisios, Chauco, Cherufcos, Fofos, Semnones, Longobardos, Rendignos, Auiones, Angilos, Varmos, Endoles, Suardones, Nuithones, Narifcos, Hermunduros, Marcomannos, Quados, Marfignos, Gothinos, Ofos, Burios, Lygios, Arios, Heluecones, Manimos, Elyfios, Naharuales, Gothones, Rugios, Lemonios, Suiones, Peucinos siue Baſternas, Fennos ac Venedos. Terra inſuper ipſa, teſte Solino, hominum diſtes, & populis immenſis frequens, qui ſi cum reliquis conferantur regionibus, minimùm fuci, plurimùm antiquæ ſinceritatis ac fidei; & ruſticæ, vt dici ſolet, veritatis obtinent Tacitus inquit: Fœnus agitare, & in vſuras extendere, ignotum, eò quod minimè auari, fraudulentum ac ſubdolum eſſent, rerum nuda ac ſimplici permutatione vtebantur, merces dabant, merces recipiebant, contenti ſua ſorte, vtpote apud quos plus valebant boni mores, quam alibi bonæ leges. Sermo gentis longè lateque fuſus, ſua tamen idiomatica habet, gaudet vocibus primigenijs monosyllabis. Porrò Germanorum littoralium, quos vetuſtas VVige vvonas appellauit, & Inſularium lingua mollior, vt Francorum veterum qui Chaucorum pars fuere, Saxonum Friſiorumque ac Danorum. Mediteraneorum ſeu Herd vvonum, durior, vt Sueuorum, Quadorum, Marcomannorum & Hermundurorum, vti hodie in trãſdanubianis regionibus; Pannonia prima, Norico & Rhætia loquuntur. Ipſam tandem Germaniam Corn. Tacitus in formem terris, inquit eſſe, aſperam cœlo, triſtem cultu aſpectuque, ac in vniuerſum aut ſyluis horridam aut paludibus inſœcundam. Humidiorem quàm Gallias, ventoſiorem quàm Noricum ac Pannoniam aſpicit. Frugiferarum arborum & omnis culturæ impatientem, ſterilem, pecorum tamen fœcundam, ſed plerunque improcerorum; auro atque argento immunem, & propterea vilem deſpectamque aſi omnibus. Hodie regio eſt adeo amœna, adeo pulcherrimis nitidisque vrbibus, caſtris ac pagis paſſim exornata & culta vt non Italia, non Gallia, non Hispania ipſa cedat. Cælum ſatis clemens habet, agrorum camporumque fertilitatem optandam: ſunt colles aprici, ſunt nemora opaca, frumentorum abundantia, viniſeri montes. Mille hîc iam hortorum ac villarum delicia, nulla viridaria pomaria ve, nullæ conſitiones, nulla tempe, nulla vineta deſiderantur. Solum ipſum hordeo, tritico, ſiligine, farre, milio, auena ac omni frumentorum, leguminum atque obſoniorum genere ferax, campi vberes, prata læta. Sunt clariffimi amnes, mineræ ſalſis plurimæ: Thermæ ſalubres, aquas calentes paſſim producente natura. Non argenti, iam non auri, non margaritarum tandem hic incognitus vſus eſt. Vniuerſa & Gallia, & Hispania, & Italia argentum ex Germano negotiatore omne habuit, priuſquam ad Indias nauigatio aperta foret. Metallorum ita omne genus habet, vt nec auro ſit priuata quorum iam inueſtigatis mineris, hoc infeliciores ſunt, quod miſeros in terræ viſcera iam auri ſitis intruſerit. Hic nulla non litterarum cognitio, legum ve diſciplina, nulla non bonarum artium ſtudia florent. Videat igitur hic Tacitus noſter, quàm ſæpe bona materia ceſſet ſine artifice. Quid, quod præclariffimorum ingeniorum ſit feraciſſima, quid enim ſolertius vnquam aut vtilius inueni potuit typographia; quod inuentum

folertius & aduersus Christiani nominis hostem vtilius instrumento isto bellico quam
 bombardam vulgò vocamus (quamuis non inficio omnium rerum, etiam optimarum,
 manum esse posse abusum) Nonne & amœnum illud (quamuis leue) tympanum mili-
 tare, quem trummulum vocamus: vt innumera alia omittamus. Porro vix est in Eu-
 ropa terra alia quæ maioribus fluminibus irrigetur quàm hæc: è quibus vndecim nu-
 merantur præcipua nauigabilia; horum primum est Danubius, ad cuius ostia Ouidius
 olim exulans, pronunciare de eo non verebatur: Cedere Danubius se tibi Nile negat.
 alterum Rhenus, de quibus suo loco, reliqua Nieer aut Nicrus qui & Neccharus dici-
 tur, Mœnus, Amalus, Visurgis, Albis, Sueuus, Viadrus, Vistula, Mosella, quæ pluribus
 concomitata minoribus fluuijs, quorum numerandi locus hic non est, partim in Euxi-
 num pontum, partim in mare Germanicum exonerantur. Montes verò nominatissimi
 sunt, Ro'bergus, Mons Ifidis, Melibocus, Pinifer, Heflus, Ostbergus, Senus, Sueuus, Pa-
 uonis, Rheticus, Seuo, Sprulius, Vocetius, Vosagus. Syluæ insunt plurimæ, duæ tamen
 præcipuæ, quarum Hercinia altera, quæ reliquarum ferè omnium mater: altera erit
 Martiana. Porro de gentis Germanicæ fortitudine, ex veterum scriptis abundè appa-
 rebit virtutem ipsius vel in hoste probatam fuisse. ac de Non degeneri Germania à pri-
 sca claritudine carmen elegantissimum reliquit Huttenus Eques. Neque verò minimi
 momenti est Imperij dignitatem (fortuna seu Deo potius plurimum hac in re adiuuā-
 te) virtute ac armis, Othonibus ac Henricis ducibus sibi partam cum magnum instaret
 periculum ne ad Gallum transferretur, quo in casu non minori prudentia quàm forti-
 tudine opus habebant Germani. Quantas insuper laudes mereatur ordinatio de insti-
 tutis Electoribus res ipsa testatur, hæc enim ordinatione duravit imperium sexcentos
 iam continos annos in Germania, minus namque insidiosæ & clanculariæ conspirati-
 ones Papæ cum Italis aut Gallis succedunt, qui à Germanis Imperij celsitudinem aliò
 sæpenumero conati sunt transferre. Et habet plus præsidij Imperator à pluribus Prin-
 cipibus quorum consensu electus est, minuscque concertationis oriri potest propter e-
 lectionem primariorum Principum votis contententibus, firmior etiam ac
 diuturnior sperari potest, si ad plures Principes relegata sit Imperij
 Maestas, quàm si in vnus alicuius sanguinis suc-
 cessione hæreret. Atq; hæc generaliter de
 Germaniæ statu.

